

Az ál Máté.

**A boldogságos Mária származásáról és az Üdvözítő gyermek-
ségéről szóló könyv kezdete.**

Irta a boldog emlékű Máté evangélista héberül s latinra
fordította a boldog emlékű Hieronymus presbiter.

A)

*Cromatius és Heliodorus püspökök Hieronymus szerelmetes
testvériüket köszöntik az Úrban!*

Szűz Máriának a származását és a mi Urunk Jézus Krisztus születését és gyermekségét megtaláljuk az apokrifus könyvekben. Bennük azonban sok olyan dolgot találunk megírva, a melyek a mi hitünkkel ellenkeznek, s a melyekről azt tartjuk, hogy mind egyetemlegesen vissza kell utasítani, nehogy a Krisztus ezen dolgából esetleg az antikrisztusnak szerezzünk örömet. Mikor ezeken tépelődtünk, megjelentek Parmenius és Virinus szent férfiak, akik azt mondták, hogy Szentséged ráakadt a boldogságos Máté evangélistának egy héber kézírású tekercsére, a melyben állítólag úgy magának a szűz anyának az eredete, mint a mi Üdvözítőnknek a gyermekége is le van írva. Azért is maga a mi Urunk Jézus Krisztus által kérve kérjük Kedvességedet, hogy azt fordítsd le a héberből latinra, nem annyira a Krisztus jelességeinek megtudása, mint inkább az eretnekek fortélyainak kizárása érdekében, a kik hogy a helytelen tanokat megalapítsák, a Krisztus születésére vonatkozó jó tudósításokat a tulajdon hazugságaikkal elegyíték, hogy az élet édességével fedjék el a halál keserűségét. A legtisztább szeretet bizonyosága legyen hát, hogy akár a te kérő testvéreidet hallgasd meg, akár

hogy a szeretet adóját kívánó püspököknek add meg, a mit jónak vélsz. Isten veled és könnyörögj érettünk.

B)

Hieronymus, Krisztus csekély szolgája köszönti az Urban Chromatius és Heliodorus szent és boldogságos püspök urakat!

Ki az aranyat rejtő (illetőleg aranyról tudó) földet ássa, nem ragadja meg tüstént bármit hoz is napfényre a vájt akna, hanem mielőtt még a majdan fénylő ércet a villogó csáklya felszínre hozná, egyelőre még a hantok túrásával és felforgatásával késlekedik és a remény táplálja azt, akit a nyereség még nem gazdagított.

Nehéz feladat szakadt a nyakamba, mikor Boldogságtok azt kívánja tőlem, amit mindenkinek hozzáférhetőleg szent Máté se kívánt megírtni. Mert ha titokzatosabb nem volna, akkor ahhoz az evangéliomhoz, amelyet kiadott, bizonyosan hozzáfűzte volna. Ámde ezt a könyvecskét héber betűkkel pecsételte le, amelyet ki sem adott eddigelé úgy, hogy azt a héber betűs sajátkezűleg írott könyvet ma csak a legkegyesebb emberek tarthassák birtokukban, akik azt elődeiktől idők folyamán át örökölték. Minthogy pedig ezt a könyvet soha senkinek sem adták még oda lefordításra, a szövegét más és máskép hagyták hátra: aminek az lett a következménye, hogy a manicheusok tanítványa, névszerint Leucius, aki az Apostolok Cselekedeteit is sok nyelvbeli fordítással írta meg, mikor ezt a könyvet kiadta, nem építésre, hanem rombolásra szolgáltatott anyagot s mivel ezt a zsinat is bizonyította, reá az egyház egész helyesen nem is hallgat. Most azonban hallgasson el az ellenfelek marakodása, hiszen ezt a könyvecskét nem toldjuk a kanonikus iratokhoz, hanem csak egy apostol és evangélista irását fordítjuk le az eretnekség csalárdságainak leleplezésére. S ebben a munkában éppen olyan kegyes püspökök parancsának engedelmeskedünk, mint a milyen istentelen eretnekekkel szállunk szembe. A Krisztus szeretetének teszünk hát eleget, abban a hitben, hogy azok imái fognak támogatni, akik a mi Üdvözítőnk szent gyermekségének történetéhez a mi engedelmisségünk révén juthatnak hozzá.

1. Fejezet.

Abban az időben volt Jerusálemben egy Júda törzsből való Joáhim nevű ember: Ez a tulajdon juhainak a pásztora volt, félve Istent a maga egyszerűségében és kegyességében. Mi gondja se volt a nyájain kívül, a melyeknek gyümölcseivel minden istenfélőt segített, a mennyiben Isten félelmében és ismeretében járva kettős áldozatot hozott, egyet a küzködők javára, egyet meg azoknak, akik azokat szolgálták. Így hát a bárányokból csakúgy, mint a juhokból és a gyapjúból, valamint mindennemű vagyonából amit csak sajátjának mondhatott, három részt különített el: egyet adott az özvegyeknek, árváknak, utasoknak és a szegényeknek; a másik részt azoknak, kik az Istent szolgálták; a harmadik részt pedig magának és a saját egész házának tartotta fenn. Mivelhogy pedig ezt tette, az Isten megsokszorozta az ő nyájait úgy, hogy Izrael népe között nem volt neki mása. Ezt pedig már a tizenötödik életévétől így kezdte cselekedni. Mikor aztán húsz esztendő lett, feleségül vette Izahárnak a lányát Annát, a maga törzsből, vagyis a Dávid nemzetségéből. Már húsz esztendőn át élt vele együtt a nélkül, hogy tőle akár fiút, akár leányt kapott volna.

2. Fejezet.

Történt egyszer, hogy az ünnep napjain Joáhim is azok között állott, akik az Urnak égő áldozatot szolgáltattak, készen tartva ajándékait az Úr színe előtt. Ekkor a templomnak Ruben nevű jegyzője hozzálépve azt mondta neki:

— Nem szabad neked az Isten szentségeit kezelők között tartózkodnod, mert téged nem áldott meg az Isten annyira, hogy utódot adjon neked Izráelben.

Igy megszegyenítettve a nép előtt, sírva távozott el az Úr templomából s nem tért vissza otthonába, hanem elment a barmaihoz s pásztorait nagy messzire a hegyek közé vezette úgy, hogy felesége Anna, öt hónapon át semmi hírt se tudott róla kapni.

Akkor Anna sírva mondá az ő imádságában Uram, Izráelnak erős Istene, ha már fiakat sem adtál én nekem, miért veszed el tőlem még a férjemet is? Hiszen lám már

öt hónap mult el, hogy nem látom az én férjemet. S azt sem tudom, meghalt-e, hogy legalább temetéséről gondoskodhattam volna.

Miután már igen sokat sirdogált a házi kertecskéjében, imádkozás közben felvetette szemét az Úrhoz, egy verébfészket pillantott meg a babérfán és sóhajtozva emelte fel a szavát az Úrhoz, mondván:

— Mindenható Úr Isten, aki minden teremtménynek adtál fiakat, a vadaknak, az igavonóknak, a kigyóknak, a halaknak, a szárnyasoknak és mind örvendeznek a fiaiknak, egyedül csak engem zársz ki a te jószágodnak ajándékából? Te tudod Uram, hogy házasságom kezdete óta meg-megfogadtam, hogy ha akár fiút, akár leányt adnál, odaviszem őt neked a te szent templomodba.

Mikor ezt elmondta, nyomban megjelent előtte az Úrnak angyala, mondván:

— Ne félj Anna, mert sarjat szándékozik neked adni az Isten, és majd a mid lesz, azt az idők végezetéig mindenki csodálni fogja.

Mikor ezt elmondta, eltűnt a szemei elől. Ő pedig reszketve és szorongva, hogy ilyen látomást látott és ilyen beszédet hallott, szobájába ment és ágyára rogyott, mint egy halott s egész nap és egész éjjel nagyon félt és folyton imádkozott.

Azután magához hívta a szolgálóját és azt mondta neki:

— Látod, hogy özvegységre jutottam és szorongás fogott el s mégsem akartál hozzám be sem nézni?

Mire az mormogva így felelt:

— Ha Isten a te méhedet bezárta, férjedet meg elvette tőled, mit csináljak én veled!?

Ennek hallatára Anna még jobban sírt.

3. Fejezet.

Ugyanakkor a hegyek között, ahol Joáhim a nyájait legeltette, egy ifjú jelent meg és azt mondta neki:

— Miért nem térsz vissza a feleségedhez?

— Hűsz esztendeje az enyém, felelé Joáhim, s ha már az Isten nem akar nekem tőle fiakat adni és az Isten templomából szégyen szemre elűztek, ugyan minek térnék hozzá

vissza, ha egyszer elűztek és kinéztek? Már én csak maradok az én juhaimmal, a míg Isten látnom engedi a napot, de szolgálaim által a szegényeknek, özvegyeknek, árváknak és az Isten szolgálainak szívesen kiszolgáltatom a maguk részét.

Mikor ezt elmondta, így válaszolt neki az ifjú :

— Az Isten angyala vagyok én, ki ma a te siránkozó és imádkozó feleségednek megjelentem és megvigasztaltam őt, amit tudj meg, hogy tőled leánykája lesz. Ez majd az Isten templomában él és a Szentlélek benne nyugszik meg és az ő boldogsága meghaladja az összes szent asszonyokét úgy, hogy senki sem mondhatja, hogy előbb is volt már olyan, de sőt még utána sem lesz soha hozzá hasonló ezen a világon. Ezért hát szállj le a hegyekről, térj vissza a te hitvesedhez és úgy találod őt, hogy viselő, mert az Isten utódot támasztott benne, a miért hálákat adhatsz Istennek, és az ő maga áldott leszen, sőt ő maga is áldott lesz és örök áldás anyjává válik.

Imádva őt, azt mondta neki Joáhim :

— Ha előtted kegyelemben állok, ülj le egy kissé az én kunyhómban és áldj meg engem, a te szolgálodat.

— Ne mondd magad szolgálának . . . mondá neki az angyal, hanem szolgatársamnak, mert hiszen egy azon Úrnak a szolgálói vagyunk. Mivel pedig az én eledelem láthatatlan és az én italomat halandó emberek nem láthatják, így hát nem szükség engem arra kérned, hogy a te kunyhóba betérjek, hanem amit nekem szántál, egészen égő áldozatban hozd meg az Istennek.

Akkor Joáhim egy hibátlan bárányt hozott elő és azt mondta az angyalnak :

— Magamtól nem mertem volna egészen égő áldozatot hozni az Istennek, ha a te parancsod meg nem adta volna nekem az áldozó papság jogát.

— Én sem bíztatnálak az áldozásra, felelé az angyal, ha nem ismerném az Úr akaratát.

Lőn aztán, hogy amikor Joáhim az Istennek az áldozatot hozta, az áldozat illatával, mintegy a füsttel egyszerre csak felszállott az angyal az égbe.

Akkor Joáhim arcra borult és hat órától kezdve egész estig úgy feküdt. Odamenve az ő szolgálói és béresei s nem

tudván, mi történt, megrettentek, s azt hívén, hogy öngyilkosságot akart elkövetni, hozzá mentek s nagy nehezen felemelték a földről. Mikor ezeknek elbeszélte, mit látott, nagy bámulattal és álmélkodással nógatták őt, hogy haladéktalanul teljesítse az angyal parancsát és tüstént térjen vissza a feleségéhez. Mig azonban Joáhim szívében azt hánytorgatta, hogy visszatérjen-e, álomba merült, s ime az Úr angyala, aki neki ébren megjelent, álomban is megjelent, mondván:

— Én vagyok az az angyal, akit őriződül adott az Isten, szállj le haladéktalanul és térj vissza Annához, mert azok a jó cselekedetek, amelyeket te és feleséged Anna végeztetek, a magasságos előtt ismeretesek és olyan utód adatott nektek, a milyen kezdettől fogva sem a prófétáknak, sem a szenteknek nem volt s nem is lesz.

És lőn, hogy a mikor Joáhim az álomból felébredt, magához hívta pásztorait és elmondta nekik az álmát. De azok kérve-kérték urukat és azt mondták neki:

— Vigyázz, hogy az Isten angyalát valamikép meg ne vessed, hanem sietve kerekedjünk fel és lassanként legelgetve menjünk le.

Mikor már harminc napja mentek és közel értek, Annának imádság közben megjelent az Úrnak angyala mondván:

— Eredj le az u. n. aranykapuhoz, menj a férjed elé, mert ma hozzád jön.

Erre az szolgálóival együtt hamarosan lefutott és épen a kapuban állva, imádkozni kezdett. És a mikor már sokáig várakozott és a hosszas várakozásban kimerült, felemelve a szemeit, látta jönni Joáhimot az ő nyájaival és hozzáfutva Anna a nyakába esett, hálát adva Istennek e szavakkal:

— Özvegy voltam, de már nem vagyok az; meddő voltam s ime már fogantam.

És nagy áldomást csaptak az összes szomszédaikkal és ismerőseikkel úgy, hogy Izrael egész tartománya ezen a hiren ürvendezett.

4. Fejezet.

Ezután kilenc hónap elteltével Anna leánykát szült és Máriának nevezte azt el. Mikor már harmadik éve szoptatta őt, egyszer Joáhim meg a felesége Anna elment az Úrnak

templomába és áldozván beadták a leánykájukat Máriát a szűzek otthonába, akik éjjel-nappal az Isten magasztalásában foglalatoskodtak. Mikor őt az Úr temploma elé letették, a tizenöt lépcsőt oly gyorsan futotta meg, hogy egyáltalán nem tekintett hátra, még csak azért sem, hogy a gyermekek szokása szerint a szüleit megkeresse. E tettén mindenki egészen elámult, úgy hogy még maguk a templom papjai is csodálkoztak.

5. Fejezet.

Akkor Anna Szentlélektől eltelve, mindenki előtt azt mondotta:

— A Seregek ura Istene megemlékezett az ő beszédéről és meglátogatta az ő népét az ő szent látogatásával, hogy azokat a népeket, amelyek ellenünk felkeltek, megalázza és szívüket magához fordítsa. Meghallgatta a mi könyörgéseinket és a mi ellenségeink támadásait elhárította rólunk. A meddő asszony lett, s ime ujjongást és vidámságot szült Izraelben. Most már hozhatok majd az Úrnak ajándékot, és nem akadályozhatnak meg ebben az én ellenségeim! Az Úr fordítsa azok szívét hozzám és adjon nekem örökké tartó örömet.

6. Fejezet.

Máriát pedig az egész nép csodálta. Mikor három esztendő lett, oly határozott lépésekkel járt, oly éretten beszélt s úgy buzgólkodott Isten magasztalásában, hogy nem gyermeknek, hanem felnőttnak tünt fel, s úgy buzgólkodott az imádkozásokban, mintha már harminc esztendő lett volna. Az arca úgy ragyogott, mint a hó, hogy alig lehetett rátekinteni. Szövással foglalkozott s mindazt, amit az idősebb asszonyok elkészíteni nem bírtak, gyenge kora dacára ő magyarázta meg.

Törvényül szabta magának, hogy reggeltől a harmadik óráig imádkozással tölti az időt, a harmadiktól a kilencedik óráig szövással foglalkozik, a kilencedik órától kezdve azután nem hágy fel az imádkozással mindaddig, míg meg nem jelenik neki az Úr angyala, hogy annak kezéből az ételmet vegye át és mind jobban és jobban halad az Isten imádságában. Szóval az idősebb szűzekkel együtt az Isten szolgálatában annyira kiképezték,

hogy többé senki sem múlhatta fölül a virrasztásokban, senki sem volt tanultabb az Isten törvényében, alázatosabb a megalázkodásban, izlésesebb a Dávidi versekben, kedvesebb a szeretetben, tisztább a szűzességben és tökéletesebb minden erényben, mint ő. Állhatatos, szilárd, változhatlan volt hát s naponként tökéletesedett. Őt senki sem látta haragvónak, soha senki sem hallotta őt rosszat beszélni. Sőt minden beszéde úgy telve volt méltósággal, hogy úgy látszott, Isten van a nyelvében. Folyton a törvény hirdetésében vagy kutatásában mozgott és folytonosan őrködött a társai felett, nehogy valamelyikük csak egy szóval is vétkezzék, vagy valami nevetésben törjön ki, vagy hogy társával szemben igaztalanságba vagy kevélységbe essék. Szünet nélkül áldotta az Istent, s nehogy esetleg az Isten magasztalásában még csak a köszöntéssel is zavarhassák, ha őt valaki köszöntötte, viszonzásul „Dicsértessék az Isten“-nel felelt. Így hát tőle eredt, hogy az emberek, ha egymást kölcsönösen köszöntik „Dicsértessék az Isten“-nel válaszolnak.

Csak annyi élelmet vett magához, amennyit naponként az angyal kezéből kapott, a papoktól járó eledelt pedig a szegényeknek osztogatta ki. Gyakorta látták, mikor angyalokkal beszélgetett s azok kész kedvességgel engedelmeskedtek neki. Ha pedig valaki betegségében megérintette őt, tüstént gyógyultan tért haza.

7. Fejezet.

Akkor Abiathár pap mindenféle ajándékokat hordott a főpapoknak, hogy Máriát a fia számára feleségül kapja meg. De Mária visszautasította mondván:

— Lehetetlen az, hogy én férfit ismerjek vagy engem férfi ismerjen.

A főpapok azonban és az összes rokonai is azt mondták neki:

— Istent a gyermekekben kell tisztelni és az utódokban imádni, amint az mindig szokás volt Izráelben.

Mária azonban felelvén mondá nekik:

— Istent mindenek előtt a tisztaságban kell tisztelni, amint az általánosan el van fogadva . . . Mert Ábel előtt

senki sem volt igaz az emberek között, ő is csak áldozata miatt tetszett az Istennek és attól öletett meg, aki nem tetszett. Mégis két koronát nyert: az áldozatét és a szűzeségét, mivelhogy az ő testéhez mocsok sohasem tapadt. Aztán Illés is még testben ragadtatott fel, mert testét szűzen megőrizte. Ezt tanultam én az Isten templomában gyermek-ségemtől fogva, hogy Istennek kedves csak a szűz lehet. Ezért hát azt tökélttem el magamban, hogy férfit egyáltalán nem akarok ismerni.

8. Fejezet.

Lőn azonban, hogy mikor 14 éves lett és így bekövetkezett az az eset, amelyről a farizeusok szokták mondani, hogy már nem engedhető meg leánynak az Isten templomában való tartózkodása, akkor azt eszelték ki, hogy kikiáltó küldessék Izráel összes törzseihez, hogy harmadnapra mind gyülekezzenek össze az Úr templomában. Mikor aztán az egész nép összegyülekezett, Abiathár főpap felkelt s a felsőbb lépcsőkre ment, hogy az egész nép láthassa és hallhassa. Mikor teljes csend lett, így szólt:

— Hallgassatok rám Izráel fiai, s figyelmeteket fordítátok az én szavaimra. Amióta ezt a templomot Salamon megépítette, mindig voltak abban királyoknak, prófétáknak, s a legfőbb papoknak és áldozóknak szűz leányai, s nagy-szerűek és csodálatosak voltak. De mikor a törvényes kort elérték, házasságra léptek s elődeik szokását követék és tetszettek Istennek. Csak egyedül Mária jött rá az Isten tetszésének új rendjére, megfogadván Istennek, hogy szűznek marad. Azt gondolom hát, hogy a mi kérdésünk és az Isten felelete alapján tudhatjuk csak meg, kire kell őt megőrzés végett rábizni?

A beszéd tetszett az egész gyülekezetnek. Akkor a papok sorsot vetettek Izráel tizenkét törzsére és a sors Júda törzsére esett. A pap ekkor azt mondta:

— Holnap bárki, akinek felesége nincsen, jöjjön el és hozzon vesszőt (botot) a kezében. Ekkor az ifjakkal együtt József is elhozta a vesszőt.

S miután a főpapnak átadták a botjaikat, az Istennek

odavitte a szentséget és megkérdezte az Urat. Az Úr pedig azt mondta neki:

— Vidd be mindnyájuk botjait a szentek szentébe, hadd maradjanak ott. S hagyj meg nekik, hogy reggel menjenek hozzád a botjaik átvétele végett. Egy botnak a végéből majd galamb jő ki és száll az égbe. A kinek a kezébe visszaadott botban ez a jel adatik, annak kell Máriát megőrzés végett átadni.

Lőn, hogy másnap mind korábban jöttek, mint várni lehetett és az áldozás megtörténte után a főpap bement a szentek szentébe, hogy kihozza a botokat. S mikor egyenként kiosztotta és egyetlen botból sem jött ki galamb, Abiathár főpap felöltözött a tizenkét csengetyűsbe, meg a főpapi ruhába és belépve a szentek szentébe, áldozatot gyujtott. S imádkozása közben megjelent neki az angyal, mondván:

— Ez a botocska itt a legrövidebb, amelyet észre nem vettél, pedig a többivel együtt tetted ide: most ha majd ezt kiviszed és átadod, benne nyilvánul ki az a jel, amelyről neked szoltam.

Ez a bot pedig Józsefé volt, a ki törődött volt, mert már öreg is volt és egyáltalán nem gondolt arra, hogy valamikép rá kényszerítsék őt annak (Máriának) átvételére, azért nem is akarta keresni a botját. S mialatt ott álldogált szerényen és leghátul, Abiathár főpap nagy hangon rákiáltott mondván:

— Jer és vedd át a botodat.

József pedig remegve ment oda, hogy a főpap olyan nagy hangon hívta őt. De alig nyujtotta ki a kezét, hogy átvegye a botját, annak a hegyéből tüstént egy hónál fehérebb, nagyon remek galamb jött elő és egy ideig a templom mennyezete körül repdesve az egekbe szállt.

Akkor az egész nép kifejezte jókivánságait az öregnek, mondván:

— Boldoggá lettél a te vénségedben, hogy téged az Isten alkalmasnak nyilvánított arra, hogy Máriát magadhoz vegyed.

Mikor pedig a papok is azt mondták neki:

— Vedd őt magadhoz, mert Júda egész törzséből egyedül téged választott ki az Isten.

De ő kérni és kérlelni kezdte őket és szégyenkezve mondogatta:

— Öreg vagyok, fiaim is vannak, miért adjátok hát nekem azt a leánykát!

Akkor azt mondta neki Abiathár főpap:

— Emlékezzél József, miként veszték el Nathan, Abiron és Kóré, mert hogy az Isten kivánságát megvetették. Így lenne veled is, ha azt, a mit az Isten parancsol neked, megvetnéd.

— Nem vetem hát meg az Isten akaratát, mondá József, hanem őrizője leszek, míg az Isten akaratából meg nem tudhatom azt, hogy fiaim közül melyik teheti őt házasársává. Adjatok hát néhány szűzet az ő társai közül, a kikkel addig idejét eltöltse.

Abiathár főpap erre így felelt:

— Néhány szűzet adunk hát az ő vigasztalására, a míg a kitűzött nap be nem következik, a melyen őt elvedd, mert mással nem köthet házasságot.

Akkor József más öt szűzzel együtt, hogy azok is József házában lakjanak, magához vette Máriát. Ezek a szűzek a következők voltak Rebeka, Zefora, Zsuzsanna, Abigel és Zahel. Ezeknek a főpapok selymet, jácintot, gyapotot, karmazsint, bibort és lent adtak. Egymásközt aztán sorsot vetettek, hogy ki melyiket csinálja s így esett, hogy Mária a bibort kapta az Úr templomának függönyéhez. Mikor ezt megkapta, azt mondták neki a szűzek:

— Hogy csak a biborra méltatott az Úr, ezzel azt akarja jelezni, hogy te vagy mindnyájunk közt a legcsekélyebb.

S ezt mondva, tréfás kötődéssel a szűzek királynőjének kezdték őt mondogatni. De mialatt egymás között ezt tették, az Úr anyala jelent meg közöttük és mondá:

— Ez a beszéd nem tréfa dolog, hanem a legigazabb jóvendölés.

Az angyal láttára és beszédére megrettentek és kérték Máriát, hogy legyen elnézéssel és könyöröggön értük.

9. Fejezet.

Másnap, mikor Mária a pataknál állt, hogy a korszóját megmerítse, az Úrnak anyala jelent meg neki és mondá:

— Boldog vagy Mária, mert méhedben lakást készítettél

az Úrnak. Ime fény jő le az égből, hogy te benned lakozzék és általad majd az egész világra szétsugárzik.

Harmadnap megint, mikor újjaival a baboron dolgoztatott, egy ifjú lépett hozzá, a kinek a szépségét ki sem lehet beszélni. Láttára Mária elképedt és megremegett. Az azt mondta neki:

— Ne félj Mária, kegyelembe jutottál Istennél: ime fogansz és királyt szülsz, a ki nemcsak a földön, hanem az égben is uralkodik és országol majd mindörökké.

10. Fejezet.

Mig ezek történtek, addig József a tengermelléki Kapernaumban volt munkájával elfoglalva. Mert ács volt. Kilenc hónapig időzött ottan. Mikor hazatért, Máriát viselősnak találta. Egészen elrémült és szorongásában felkiáltott mondván:

— Uram Isten, vedd el az én lelkemet, mert inkább halálra, mint életre vagyok én méltó!

Akkor azok a szűzek, akik Máriával voltak, azt mondták neki:

— Mit beszélsz, urunk József? Mi tudjuk, hogy férfi nem nyúlt hozzá, nem érintette őt; mi tudjuk, hogy épsége és szüzessége mocsoktalanul megmaradt ő benne. Mert Isten őrizte őt, velünk együtt folyton imádkozott, vele naponként beszél az Úr angyala, naponként az angyal kezéből kapja táplálékát. Hogyan lehetne hát, hogy bármi bűn akadna ő benne!? De ha azt akarod, hogy a mi gyanunkat kifejezzük, hát azt a terhességet nem okozhatta más, mint az Isten angyala.

József pedig mondá:

— Miért akartok félrevezetni, hogy elhiggyem, hogy az Isten angyala tette őt terhessé? Mert hisz megtörténhetik, hogy valaki az Isten angyalának mondotta magát és megsalta őt.

Igy szólva sírni kezdett és mondá:

— Milyen arccal megyek majd az Isten templomába? Milyen szemmel nézek majd az Isten papjaira? Mit csináljak?

Erre aztán azt gondolta el magában, hogy elrejtőzik, őt meg elbocsátja.

11. Fejezet.

A melyik éjjelen aztán elhatározta, hogy útrakél és futva elrejtőzik, azon éjjelen ime megjelent neki az Úrnak angyala álmában mondván:

— József, Dávidnak fia, ne félj magadhoz venni Máriát, a te feleségedet, mert a mit méhében hordoz, a Szentlélektől van az. Fiút is fog szülni, aki Jézusnak neveztetik, mert ő szabadítja majd meg az ő népét a bűneiből.

Azután felsejkenve József az álomból, hálákat adott Istennek, majd Máriával és a vele lévő szűzekkel beszélt és elmondotta nekik látomását. S megvigasztalódva Mária fölött, mondá:

— Vétkeztem, hogy egy percig is gyanakodtam rád.

12. Fejezet.

Lőn ezek után, hogy híre futott Mária terhességének. Akkor Józsefet a templom szolgálai elfogták és a főpaphoz vitték, aki a papsággal egyetemben vallatóra fogta őt mondván:

— Miért loptad meg az olyan kiváló szűznek a házasságát, akit az Isten angyalai mint egy galambot tápláltak a templomban, aki férfit sohasem akart ismerni, aki az Isten törvényében a legjobb nevelést kapta? S ha te nem erőszakoskodtál volna vele, maig is szűz maradt volna.

József pedig esküdzéssel bizonygatta, hogy sohasem nyúlt hozzá. Akkor azt mondta neki Abiathár főpap:

— Él az Isten, hogy meg kell innod az Úr próbájának a vizét és tüstént kinyilvánul a te vétked.

Akkor összegyülekezett Izráelnek egész sokasága, hogy meg sem lehetett számlálni és Máriát is odavezették az Úr templomához. A papok, meg a rokonok és a szülők pedig sírva mondták Máriának:

— Valld meg a te bűnödöt a papoknak, ki olyan voltál az Isten templomában, mint a galamb és angyal kezéből vetted eledeledet.

Azután Józsefet is odahívták az oltárhoz és az Úr próbájának vizét adták neki, amelyet ha hazug ember megkóstolt és az oltárt hétszer megkerülte, annak az arcán az Úr valami jelt adott. Mikor ezt a nyugodt József megitta és az

oltárt megkerülte, rajta a bűnnek semmi jele sem mutatkozott. Akkor az összes papok, áldozók és a nép mind áldották őt mondván:

— Boldog vagy, mert nem mutatkozott benned bűn.

Azután előhíván Máriát, azt mondták neki:

— Micsoda mentséged lehet? Avagy jelentkezhetik-e még nagyobb jel benned, mint ami elárul, hogy fogantál? De annyit legalább megkövetelünk tőled, hogy, miután József ártatlan, megvalld, ki az, aki megcsalt tégedet? Mert sokkal jobb, ha a saját vallomásod leplez le, mintha az Isten haragja adván jelt a te arcodon, a nép előtt leplez le tégedet.

Akkor Mária szilárdan és remegés nélkül mondá:

— Ha bármi piszok vagy akármi bűn van, avagy ha bármi vágy vagy szemérmertlenség volt én bennem, leplezzen le engemet az Úr az összes nép előtt, hogy mindeneknek javulására szolgáljak például.

És hátran odament az Úrnak oltárához, megitta a próba vizét, hétszer megkerülte az oltárt és semmi folt nem mutatkozott rajta.

Mikor aztán az egész nép elálmélkodott és nem tudott kiigazodni, amennyiben látták ugyan, hogy terhes, de arcán semmiféle jel sem mutatkozott, akkor különböző fecsegéssel kezdtek zavarogni. Némelyek szentségről beszéltek, mások meg rossz lelkiismerettel vádolták meg őt. Akkor Mária a népnek tisztátalan gyanakodását látva, hogy evvel még nem igazolódott be az ő érintetlen szűzessége, mindnyájuk hallátára érthető hangon mondá:

— Él a seregek Ura Istene, akinek színe előtt állok, hogy férfit soha nem ismertem, sőt ismerni sem akarok, mert gyermekségemtől kezdve ezt határoztam el magamban. S azt a fogadalmat tettem az én Istenemnek gyermekségemtől fogva, hogy aki engemet teremtett, annak számára maradjak meg abban az épségben, amelyben egyedül csak neki szándékozom élni és egyedül csak neki is fogok megmaradni szenny nélkül, a míg csak élek!

Akkor mind csókolgatni kezdték őt, kérvén, hogy gonosz gyanakodásukért engedjen meg nekik. Azután az összes nép, a papok és szűzek nagy lelkesedéssel és örömmel kísérték őt egészen hazáig nagy felszóval mondogatva:

— Áldott legyen az Úrnak neve, aki a te szentségedet Izráel egész népének kinyilvánította.

13. Fejezet.

Nemsokára történt, hogy Augustus császár parancsára összeírást tartottak, hogy kiki a hazájában jelentkezék. Ezt az összeírást Sziria helytartója, Cirinius tartotta. Szükségessé vált tehát, hogy József Máriával együtt Betlehembe utazzék, mert onnét való volt, Mária meg a Júda törzséből és a Dávid házából és hazájából. Mikor hát József és Mária a Betlehem felé vivő úton haladtak, Mária azt mondta Józsefnek:

— Két népet látok magam előtt, az egyik sír, a másik örül.

— Ülj fel a barmodra, felelé József, és helyezkedj el rajta, aztán ne beszélj fölösleges dolgokat.

Akkor egy gyönyörű gyermek jelent meg előttük ragyogó ruhába öltözve és azt mondta Józsefnek:

— Miért mondtad fölösleges dolgoknak, amiket Mária a kétféle népről beszélt? Mert hiszen a zsidók népét látta sirónak, mivelhogy az Istenétől eltávozott és a pogányok népét látta örvendezőnek, mert az közel jutott és csatlakozott az Úrhoz, a mi atyáinknak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak tett ígéret szerint. Mert eljött az ideje annak, hogy Ábrahám magvában minden népeknek áldás adassék.

Mikor ezt elmondotta, megállította az igavonót az angyal, mert hogy elérkezett a szülésnek ideje. Utasította Máriát, hogy szálljon le az állatról és menjen be egy földalatti barlangba, amelyben sohasem volt világosság, csak örökös sötétség, mert a nap világát teljesen nélkülözte. Mária belépésével azonban az egész barlang kezdett világosságot kapni s mintha csak nap lett volna benne, úgy megtelt az egész a világosság ragyogásával, s mintha csak a napnak a hatodik órája lett volna, úgy beragyogta a barlangot az isteni világosság s míg csak Mária ott tartózkodott, addig sem éjjel, sem nappal nem szűnt meg benne az isteni világosság. Itt szült egy fiúcskát, akit születésekor angyalok környeztek és imádtak, mondván:

— Dicsőség a magasságban Istennek, a földön meg békesség a jóakarató embereknek!

József pedig már rég elment, hogy bábákat keressen. Mire a barlanghoz visszatért, Mária már világra hozta a csecsemőt. Ekkor József azt mondta Máriának:

— Idehoztam neked Zelome és Salome bábákat, ott állanak kívül a barlang bejáratánál, de a roppant fény miatt nem mernek bejönni.

Mária ennek hallatára mosolygott. József azonban azt mondta neki:

— Ne mosolyogj, hanem légy eszeden, nehogy esetleg orvosság nélkül maradj.

Akkor meghagyta, hogy az egyikük lépjen be hozzá. Mikor Zeloma belépett, így szólt Máriához:

— Engedj, hadd vizsgáljalak meg.

Mikor aztán elkészült, hogy Máriát megvizsgálja, a bába nagy hangon felkiáltott, mondván:

— Uram, Uram, te nagyságos, könyörülj! Ki hallott ilyet valaha, de ki is gondolhatott, hogy az emlék telve legyenek tejjel, míg a született fiúcska az anyjának szüzességét tanúsítsa! A vérnek semmi foltja nincs a szülőttön, és semmi fájdalom a szülőben! Szűz fogant, szűz szült, szűz maradt.

Mikor ezt a másik bába, névszerint Salome, meghalotta, azt mondta:

— Amit hallok, el nem hiszem, ha csak meg nem vizsgálom magam is.

És Salome Máriához bemenvé, mondá:

-- Engedd meg hogy megtapogassalak és megvizsgáljam, hogy igazat mondott-e Zelome?

Akkor Mária megengedte, hogy megvizsgálja őt és Salome kinyújtotta a kezét. De a mikor megérintette őt, tüstént kiszáradt a keze s a fájdalom miatt rettentően sirni és jajongani kezdett, kiabálva mondván:

— Uram, te tudod, hogy mindenkor tégedet féltetek és minden szegényt díjazás nélkül gondoztam, özvegyektől és árváktól mit se vettem el, és a nélkülözőket sohasem üztem el haraggal magamtól. S ime most nyomorékká lettem ez én hitetlenségem miatt, mert elég merész voltam megvizsgálni a te szűzedet.

Mialatt ezt mondotta, megjelent mellette egy nagyon fényes ifjú, aki így szólt hozzá:

— Eredj a csecsemőhöz, imádd őt és érintsd meg őt a kezéd miatt és ő majd meggyógyít tégedet, mert ő a világnak és minden benne hívőnek a szabadítója.

Az nyomban odament a gyermekhez és imádvá őt megérintette a polyának, amelybe a csecsemő be volt csavarva, a szegélyét és azonnal meggyógyult a keze. S azután kimenve nagy hangon kezdte hirdetni a vele megtörtént csodának nagyságát, amelynek tanúja volt és hogy mikép gyógyult meg, úgy, hogy a hirdetésére sokan hittek.

Mert még a juhok pásztorai is bizonyígtatták, hogy ők az éj derekán angyalokat láttak, akik dicséretet zengettek, a mennybeli Istent dicsőítették és áldották és azt mondták, hogy megszületett az emberiség megváltója, aki az Úr Krisztus, akiben Izráel üdvössége visszaállítatik.

Sőt még egy hatalmas csillag is estétől reggelig ott ragyogott a barlang fölött, amelynek nagyszerűségéhez foghatót a világ teremtése óta nem láttak. És a Jeruzsálemben lévő próféták azt mondták, hogy ez a csillag a Krisztus születését hirdeti, aki nemcsak Izráelnek, hanem az összes népeknek is beváltja majd a tett ígéletet.

14. Fejezet.

Az Úr születésének harmadik napján azután kiment Mária a barlangból, bement az istállóba s a gyermeket a jászolba helyezte el, ahol az ökör és a szamár imádták őt. Akkor betelt az a mondás, amit Jésaiás próféta mondott: „Megismerte az ökör az ő birtokosát és a szamár az ő urának jászolát“. Mert maguk az állatok is, hogy közöttük volt, buzgón imádták őt. Akkor betelt ami Habakuk próféta által mondatott: „Két állat közt léss híressé.“ József és Mária e helyen maradtak a gyermekkel három napig.

15. Fejezet.

Hatodnapra azután Betlehembe mentek, ahol a hetedik napot töltötték. Nyolcadnap pedig a gyermeket körülmételve Jézusnak nevezték őt el, aminek őt még fogantatása előtt az angyal elnevezte. Azután, mikor Mária tisztulásának a napjai Mózes törvénye szerint beteltek, felvitte József a gyermeket az Úr templomába. S miután a csecsemő meg-

kapta a körülmetélést, egy pár gerlicét és két galambfiókát áldoztak érte.

Volt azonban a templomban Istennek egy tökéletes és igaz embere, névszerint Simeon, aki 112 éves volt. Ez ígéretet kapott az Úrtól, hogy nem lát halált addig, míg Krisztust, az Isten fiát testben meg nem látja. Mikor ez a csecsemőt meglátta, nagy hangon felkiáltott, mondván:

— Isten az ő népére tekintett és betöltötte az Úr az ő ígéretét!

És buzgón imádta a gyermeket. Majd miután a köpenye alá vette őt, megint imádta őt s talpait csókolgatva mondá:

— Mostan bocsátod el Uram a te szolgádat a te beszéded szerint békekességben, mert látták szemeim a te üdvözítéset, amelyet minden népek színe előtt készítettél világosságul a népek megújulására és a te Izráelednek dicsőségére.

A templomban volt Anna, az Úr prófétanője is, Fánuel leánya, az Áser törzséből, aki lányságától számítva hét esztendeig élt az ő férjével és már 84 esztendeje volt özvegy, aki sohasem távozott el az Úrnak templomától, bűjtöléssel és imádkozással töltve az idejét. Ez is odament a gyermekhez és imádta őt mondván, hogy abban van váltsága a világnak.

16. Fejezet.

Két esztendő múlva ime mágusok jöttek keletről Jeruzsálembe, akik nagy ajándékokat hoztak. Ezek buzgón kérdezték a zsidóktól, hogy:

— Hol az a király, aki néktek született? Mert láttuk keleten az ő csillagát és eljöttünk, hogy őt imádjuk.

Ez a szándék Heródes királynak is tudomására jutott és annyira megijesztette, hogy elküldött az írástudókhoz, farizeusokhoz és a nép tudósaihoz, tudakolnák ki tőlük, hol fog a próféták jóvendőlései szerint a Krisztus születni? Azok pedig azt mondták: „Júda Betlehemében.“ Mert így van megírva: „És te Betlehem, Júda földje, egyáltalán nem vagy legkisebb Júda vezérvárosai között, mert belőled származik a vezér, aki az én népemet, Izráelt, kormányozza.“ Akkor Heródes király magához hívatta a mágusokat és pontosan kitudakolta tőlük, hogy mikor tűnt fel nekik a csillag? Azután elküldte őket Betlehembe, mondván:

— Menjetek és szorgalmasan kérdezősködjétek a gyermek után, s ha megtaláljátok, tudassátok velem, hogy én is elmenjek és imádjám őt.

Az úton való haladtukban pedig megjelent a mágusoknak a csillag, és mintha vezérül állíttatott volna eléjük, úgy járt előttük mindaddig, míg oda nem értek, ahol a gyermek volt. Mikor a csillagot a mágusok meglátták, nagyon megörültek és a házba lépve megtalálták a gyermek Jézust, amint az anyja ölében ült. Akkor kirakták a kincseiket és rengeteg ajándékokkal ajándékozták meg Máriát és Józsefet. Ők pedig egyenként néhány aranyat adtak a gyermeknek. Azután egyik aranyat, a másik tömjént, a harmadik myrhát adott. Mikor azután már Heródeshez akartak visszatérni, megintette őket álomban az angyal, hogy ne menjenek vissza Heródeshez. Azok aztán teljes örömmel imádván a csecsemőt, más úton tértek haza országukba.

17. Fejezet.

Mikor aztán Heródes király látta, hogy a mágusok megcsalták, fellobbant és szétküldött az összes útakra, hogy őket megfogja és megölje. Minthogy azonban nem bírt rájuk akadni, Betlehembe küldött és a két éves meg az azon alul lévő összes gyermekeket leölette mind ama korig, amelyet a mágusoktól kitudakolt. Egy nappal azonban ennek megtörténte előtt az Úr angyala megintette Józsefet álomban, mondván:

— Vedd Máriát és a gyermeket és járatlan úton fussál Egyiptomba.

József aztán az angyal mondása szerint el is ment.

18. Fejezet.

Mikor egy barlanghoz érkeztek és benne meg akartak pihenni, Mária leszállt az igavonóról és leülve ölében tartotta Jézust. Józseffel pedig három fiú is, Máriával pedig egy leány is együtt utazott. S ime a barlangból egyszerre csak sok sárkány jött ki, amelyek láttára a gyermekek a nagy félelemtől kiabálni kezdtek. Akkor Jézus leszállva az anyja öléből, lábaira állott a sárkányok előtt, azok pedig imádták őt és azután elmentek. Ekkor telt be a Dávid próféta mon-

dása: „Dicsérjétek az Urat ti földi sárkányok, sárkányok és minden mélységbeliek!“ Maga a gyermek Jézus pedig előttük járkálva megparancsolta nekik, hogy egy embernek se ártanak. Mária és József azonban nagyon félt, nehogy esetleg megsértsék a sárkányok a gyermeket. Ezeknek azt mondta Jézus:

— Ne féljeteK, ne is gondoljátok, hogy gyermek vagyok, mert én mindig kész férfi voltam és vagyok és előttem az erdők összes vadjainak meg kell szelidülniök.

19. Fejezet.

Szintúgy az oroszlánok és párducok is imádták őt, és velük együtt vonultak a pusztában. Bárhova ment Mária és József, előttük jártak, mutatták az útát és meghajtott fővel imádták Jézust. Mária pedig, mikor első nap látta körülöttük jární az oroszlánokat és a vadak más egyéb nemeit, nagyon megrémült. Kinek aztán a gyermek Jézus vidám képpel tekintve arcába, mondá:

— Ne félj, anyám, mert ezek nem bántásodra, hanem kíséretedre siettek ide.

S e mondással kiűzte a félelmet szívéből.

Az oroszlánok hát ott mentek velük, együtt az ökrökkel, szamarakkal és a teherhordókkal, a melyek a szükségleteket hordták nekik, és nem tettek kárt egymásban, habár együtt voltak, hanem szépen összefértek a juhokkal és kosokkal, a melyeket Judeából magukkal vittek és megtartottak. Farkasok közt jártak és nem féltek s egyiköknek sem történt semmi bántódása. Akkor teljesült be, a mi a próféta által megmondatot: „*Farkasok a bárányokkal legelnek, oroszlán és ökör együtt eszi majd a füvet.*“ Ugyanis két ökör és egy szekér vitte a szükségéseket, s ezeket útjukban oroszlánok igazgatták.

20. Fejezet.

Utazásuk harmadik napján történt pedig, hogy Mária eltikkadt a nap hevétől a pusztában, s megpillantva egy pálmafát, azt mondta Józsefnek:

— Hadd pihenjek meg egy kissé az árnyékában.

József pedig gyorsan odavezette őt a pálmához és le szállította a baromról. Mikor aztán Mária leült, rátekintve a pálma koronájára látta, hogy telve van gyümölcssel s így szólt Józsefhez:

— Ha lehetséges, szeretnék e pálma gyümölcséből kapni.

— Csodálom, hogy így beszélsz, mondá neki József, mikor látod, milyen magas ez a pálma és mégis szeretnél a gyümölcséből enni. Én inkább a víz hiányára gondolok, a mely már kifogyott a tömlőkből, és nincs a honnét magunkat és barmainkat felüdíthetnénk.

Akkor a kis Jézus vidám képpel ülve az anyja ölében mondá a pálmának:

— Hajolj le te pálmafa és gyümölcsödöt nyujtsd az anyámnak!

És e hangra a pálma tüstént meghajtotta a koronáját egészen Mária lábáig és annyi gyümölcsöt szedtek róla, a mennyivel mindnyájan felüdültek. Miután pedig minden gyümölcsét leszedték, hajtva maradt, várva, hogy ugyanannak parancsára felegyenesedhessék, akinek a parancsára meghajlott. Akkor azt mondta neki Jézus:

— Emelkedjél fel pálma és húzd ki magad és légy társává azon fáimnak, melyek az én Atyám paradicsomában vannak. De nyiss a te gyökereidből eret, a mely a földben rejtve van, és törjön elő abból víz a mi üdítésünkre.

S tüstént felemelkedett a pálma és gyökereiből a leg-tisztább, hűs és felette édes víz forrása tört elő. A forrás megpillantására nagyon megörültek s minden állatukkal és emberükkel egyetemben megelégtültek, hálát adva Istennek.

21. Fejezet.

Másnap aztán tovább mentek onnét, s mikor elindultak, azon pillanatban a pálmához fordulva, azt mondta Jézus:

— Azt a kiváltságot adom neked pálma, hogy ágaid egyikét angyalaim elvigyék és az én Atyám paradicsomába ültessék át. De azt az áldást is megadom, hogy bárki bármely küzdelemben győz, annak azt mondják: Megnyerted a győzelem pálmáját!

Mialatt ezt mondta, ime az Úr angyala megjelent a pálmafa felett állva és leszakítva ágai egyikét, kezében az

ággal, az égbe szállt fel. Ennek láttára arcra estek és olyanok lettek, mint a holtak.

Jézus pedig megszólalva mondá:

— Miért fogta el a félelem szíveteket? Avagy nem tudjátok, hogy ez a pálma, a melyet átvitettem a paradicsomba, az összes szenteknek azzá lesz a gyönyörűségek helyén, a mi volt nektek ebben a pusztában?

S azok örömmel eltelve mind felkeltek.

22. Fejezet.

Utazás közben azt mondta neki József:

— Uram, a forróság elolvaszt bennünket, ha nem bánod, menjünk a tenger mellett, hogy a tengerparti városokon át menve pihentethessünk.

— Ne félj, József, mondá neki Jézus, én megrövidítem utatokat, hogy a mely távolságot harminc nap alatt tettetek volna meg, azt egy nap tegyétek meg.

S mialatt erről folyt a szó, ime már kezdték látni Egyiptom hegyeit és városait? Örvendezve és ugrándozva mentek Hermopolis határaiba és Egyiptom egyik városába mentek be, a melyet Sotinennek hívtak, s mivel ott egyetlen ismerősük sem volt, akinél megszállhattak volna, a templomba mentek, a melyet Egyiptom főtemplomának neveztek. E templomban 365 bálvány volt elhelyezve, amiket egyes napokon istentiszteletben részesítettek, szentségtörést követve el ezzel az Isten ellen.

23. Fejezet.

Történt pedig, hogy a mikor a boldogságos Mária a kis gyermekkel a templomba lépett, az összes bálványok a földre zuhantak, úgy hogy mind teljesen összetörve heverték ott szétzúzott arcukon, így adva kézzelfogható jelét semmiségüknek. Akkor betelt, ami Jésaiás próféta által megmondott: *Ime az Úr eljő egy lenge felhőn és bemegegy Egyiptomba és az egyiptomiak minden csinálmányai eltűnnek arcától.*

24. Fejezet.

Mikor erről a város fejét, Affrodosiust értesítették, ez egész seregével kivonult a templomhoz. A templom papjai pedig, mikor Affrodosiust egész seregével a templomhoz sietni látták, azt hitték, bosszút áll azokon, akik az istenek romlásának okozói voltak. Ő azonban, a templomba lépve, mikor az összes bálványokat arcukkal a földre terülve látta, Máriához lépett és imádta a csecsemőt, akit az az ölében hordott, s miután imádta őt, az egész seregéhez és barátaihoz így szólt:

— Ha nem ez volna a mi isteneink istene, a mi isteneink semmikép nem borultak volna arca előtt, se nem estek volna a földre tekintete előtt, a mivel hallgatagon uruknak vallották őt. Mi hát, ha nem tesszük mind előrelátóan azt, amit a mi isteneinktől láttunk, annak az isteni haragnak veszedelmét vonhatjuk magunkra és mindenestől pusztulásba dőlünk, amint az Faraóval, Egyiptom királyával megesett, aki annyi csodának se hive egész seregével a tengerbe merült.

Akkor ama város egész lakossága hitt az Űristennek a Jézus Krisztus által.

Raffay Sándor.